

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/68/2014
Identifikačné číslo spisu:	2014200103
Dátum vydania rozhodnutia:	10.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:2014200103.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: P. L., narodený 12.02.1983, toho času: R., právne zastúpený: JUDr. Peter Peružek, advokát so sídlom Radlinského 1, Hlohovec, proti žalovanému: 1. Slovenská republika - Ústav na výkon väzby a ústav na výkon trestu odňatia slobody, Gucmanova č. 19/670, Leopoldov, a 2. Riaditeľ Ústavu na výkon väzby a ústavu na výkon trestu odňatia slobody, Gucmanova č. 19/670, Leopoldov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného 2. č. 458753/1-2013 zo dňa 8. januára 2014, v spojení s rozhodnutím žalovaného 1/ č. 458753/1-2013 zo dňa 30. decembra 2013, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo dňa 16. júna 2014, č.k. 20S/10/2014-24, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 16. júna 2014, č.k. 20S/10/2014-24 z r u š u j e a v e c v r a c i a p r v o s t u p ň o v é m u s ú d u n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Trnave napadnutým uznesením zo dňa 16.06.2014, č.k. 20S/10/2014-24, podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zastavil konanie, ktorým sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného 1. č. 458753/1-2013 zo dňa 30.12.2013 a žalovaného 2. č. 458753/1-2013 zo dňa 08.01.2014, ktorým mu bol uložený disciplinárny trest podľa § 52 ods. 3 písm. a/ zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z.z.“), „pokarhanie“ za disciplinárne previnenie, ktorého sa mal dopustiť tým, že dňa 02.12.2013 o 09.30 hod. počas vykonávania generálnej prehliadky našiel npor. Q. O. v skrinke žalobcu netypizovaný ponorný varič tzv. „ponorák“, čím porušil ustanovenie § 40 písm. d/ zákona č. 475/2005 Z.z.

Súd prvého stupňa v odôvodnení uznesenia poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaný pod sp.zn. III. ÚS 247/2007, podľa ktorého rozhodnutie vo veci preskúmania rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu v zmysle úpravy zákona č. 475/2005 Z.z. patrí do oblasti právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je ho možné považovať za rozhodovanie orgánu

verejnej správy. Rozhodnutia a postupy boli prijaté v rámci výlučnej právomoci týkajúcej sa realizácie výkonu trestu odňatia slobody uloženého na základe právnej úpravy Trestného zákona a Trestného poriadku, nemôžu byť teda predmetom súdneho prieskumu podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. Vzhľadom na preukázanú skutočnosť, že žalobca sa domáhal preskúmania rozhodnutí a postupov súvisiacich s výkonom trestu odňatia slobody, ktoré nie je možné považovať za rozhodnutia a postupy orgánov verejnej správy, teda ich súdny prieskum nie je prípustný, preto súd konanie vo veci zastavil.

Krajský súd o náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože konanie bolo zastavené.

II.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať náhradu trov konania za právne zastupovanie. Poukázal na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu s tým, že má za to, že rozhodnutia vydané žalovaným jednoznačne spadajú pod rozhodnutia podliehajúce súdnemu prieskumu podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. Ďalej namietal, že neboli objasnené okolnosti, za ktorých malo dôjsť k spáchaniu disciplinárneho previnenia a ani nebola vôbec bez akýchkoľvek pochybností preukázaná vina žalobcu. Poukazuje na nedostatočné odôvodnenie predmetných rozhodnutí a z toho vyplývajúcu nepreskúmateľnosť.

Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Sžo/21/2011, a s poukazom na § 244 ods. 3 O.s.p. kde je upravené, že rozhodnutiami správnych orgánov (pre účely konania podľa piatej časti O.s.p.) rozumejú nielen rozhodnutia vydané v správnom konaní, ale aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzický alebo právnických, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy a povinnosti fyzických a právnických osôb priamo dotknuté. Z toho vyplýva, že v súlade s čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je zrejmé, že rozhodnutia tak žalovaného 1. ako aj žalovaného 2. nie sú rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní, ale sú rozhodnutiami orgánu verejnej správy pri výkone trestu odňatia slobody v režime „inej právnej úpravy“.

Ďalej poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR č. 8Sžo/35/2012 a dodal, že ak by aj zákonom č. 370/2013 Z.z. účinným od 01.01.2014 boli nejakým iným spôsobom zmenené pravidlá o rozhodovaní o disciplinárnych deliktach odsúdených osôb, je treba aplikovať ustanovenie § 104a zákona č. 475/2005 Z.z., v ktorom je upravené, že disciplinárne konanie, konanie o zvýšených a zavinených trovách výkonu trestu, konanie o náhrade škody a konanie súvisiace so zhabaním veci začaté pred 01.01.2014 sa dokončí podľa predpisov účinných do 31.12.2013.

III.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že je potrebné napadnuté uznesenie Krajského súdu v Trnave zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa § 103 O.s.p., kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. súd rozhodnutie zruší, len ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 221 ods. 2 O.s.p. ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 247 ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

V občianskom súdnom konaní sudy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

Prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušeniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Podľa § 18 ods. 1, 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj v celách policajného zariadenia, boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 47 ods.1,2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18), je príslušný krajský prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

Podľa § 104a ods. 1 zákona č. 370/2013 Z.z. disciplinárne konanie, konanie o zvýšených a zavinených trovách výkonu trestu, konanie o náhrade škody a konanie súvisiace so zhabaním vecí začaté pred 1. januárom 2014 sa dokončí podľa predpisov účinných do 31.decembra 2013.

Podľa § 52 ods. 1, 2 a 3 písm. a/ zákona č. 475/2005 Z.z. odsúdený je disciplinárne zodpovedný za disciplinárne previnenie. Disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinnosti alebo zákazu podľa tohto zákona, predpisov na jeho vykonanie alebo ústavného poriadku odsúdeným. Disciplinárnym previnením je aj konanie, ktoré má znaky priestupku podľa osobitných predpisov. Za

disciplinárne previnenie možno odsúdenému uložiť disciplinárny trest: pokarhanie.

Podľa § 53 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. pokarhanie sa ukladá za menej závažné disciplinárne previnenie, oznámi sa ústne, a to buď individuálne alebo pred skupinou odsúdených. Ak sa odsúdený v priebehu šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o uložení tohto disciplinárneho trestu dopustí opakovane disciplinárneho previnenia, uloží sa mu disciplinárny trest prísnejší ako pokarhanie.

Miestne príslušný na vykonávanie dozoru je krajský prokurátor tej prokuratúry, v ktorej obvode má sídlo orgán vykonávajúci správu miesta uvedeného v odseku 1.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu a konania mu predchádzajúceho oboznámiac sa so spisovým materiálom súdu dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ktorým prvostupňový súd zastavil konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. z dôvodu, že rozhodnutie napadnuté žalobou nemôže byť predmetom preskúmavania súdom podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, nie je vecne správne.

V predmetnej veci sa odvolací súd stotožnil s tvrdením žalobcu, ktorým vyjadril nesúhlas s argumentáciou prvostupňového súdu uvedenou v odôvodnení napadnutého uznesenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na zákon č. 370/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a to na ustanovenie § 104a - prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 01.01.2014, kde v ustanovení § 104a ods. 1 disciplinárne konanie, konanie o zvýšených a zavinených trovách výkonu trestu konanie o náhrade škody a konanie súvisiace so zhabaním vecí začaté pred 01.01.2014 sa dokončí podľa predpisov účinných do 31.12.2013. Z uvedeného je zrejmé, že do 31.12.2013 platil zákon č. 457/2005 Z.z. Z obsahu administratívneho spisu odvolací súd mal za preukázané, že žalobca sa dopustil disciplinárneho previnenia 02.12.2013 a bol mu uložený disciplinárny trest podľa § 52 ods. 3 písm. a/ zákona č. 475/2005 Z.z. za porušenie ustanovenia § 40 písm. d/ zákona č. 475/2005 Z.z.

Predmetom súdneho prieskumu v danom prípade sú rozhodnutia žalovaného, ktorými bol žalobcovi uložený disciplinárny trest za porušenie ustanovenia zákona o výkone trestu odňatia slobody ako vnútorné predpisy vydané Riaditeľom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Leopoldove.

Odvolací súd vychádzajúc z čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), z Odporúčania Výboru ministrov č. R(91) pre členské štáty o správnych sankciách schváleného Výborom ministrov 13.02.1991 (ďalej aj „odporúčanie o správnych sankciách“), ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok NEUMEISTER v. Rakúsko z júla 1976) zastáva názor, že trestanie osôb vo výkone trestu odňatia slobody (odsúdených) za disciplinárne previnenia podľa zákona č. 475/2005 Z.z. (disciplinárne previnenia, priestupky, správne delikty, právnických osôb a správne delikty fyzických osôb - podnikateľov) musí podliehať rovnakému režimu, ako trestný postih za trestné činy. Je preto nevyhnutné poskytnúť záruky a práva, ktoré sú zakotvené v trestnom zákone a trestnom poriadku nielen obvineného z trestného činu ale aj subjektu, voči ktorému je vyvodzovaná administratívno-právna alebo disciplinárna zodpovednosť, čo napokon vypláva aj zo zásady č. 6 Odporúčania o správnych sankciách, podľa ktorých je nevyhnutné podľa správneho konania vo veciach správnych sankcií poskytovať okrem záruk spravodlivého správneho konania v zmysle rezolúcie (77) 31 aj pevne zavedené záruky v trestnom konaní. Nemožno pritom opomenúť, že hranice medzi trestnými deliktami, za ktoré ukladá trest súd a disciplinárnymi deliktami, za ktoré ukladajú sankcie správne orgány, sú určené prejavom vôle zákonodarcu a nie sú odôvodnené prirodzeno-právnymi princípmi.

Právna teória v rámci verejnoprávnej zodpovednosti za protispoločenské konanie rozoznáva trestné činy, priestupky, iné správne delikty, ďalšie špecifikácie ešte správne disciplinárne delikty a správne delikty poriadkové. Deliktom je len také porušenie povinnosti (konanie alebo opomenutie), ktoré konkrétne

zákon takto označuje. Rozlišovacím kritériom medzi jednotlivými druhmi deliktov podľa závažnosti je miera ich typovej spoločenskej nebezpečnosti vyjadrenej v znakoch skutkovej podstaty, u iných správnych deliktov a disciplinárnych deliktov ešte aj okruh subjektov, ktoré sa deliktu môžu dopustiť (výstižne to určuje zákon o priestupkoch). Iné správne delikty a disciplinárne previnenia sú svojou povahou najbližšie práve priestupkom. V oboch prípadoch ide o súčasť tzv. správneho trestania (o postih správneho orgánom za určité nedovolené konanie, či opomenutie). Odvolací súd je názoru, že v súlade s čl. 46 ods. 2 Ústavy SR, je zrejmé, že rozhodnutia žalovaného nie sú rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní, ale len rozhodnutia orgánu verejnej správy pri výkone trestu odňatia slobody v režime „inej právnej ochrany“.

Podľa § 250i ods. 1 O.s.p., pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový a právny stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia, žalovaný v čase rozhodovania vychádzal zo znenia zákona účinného v čase vydania napadnutého rozhodnutia a to zákona č. 457/2005 Z.z. Takže konania začaté pred 01.01.2014 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31.12.2013. Preto odvolací súd v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu zastáva názor, že preskúvané rozhodnutie žalovaného treba považovať za rozhodnutie podliehajúce prieskumu v zmysle § 244 a nasl. O.s.p. Z uvedeného možno dospieť k záveru, že Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov je treba považovať za správny orgán, ktorého legálna definícia je obsiahnutá v § 1 os. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov - Správny poriadok, podľa ktorého je správny orgánom štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Z uvedeného vyplýva záver, že rozhodnutie žalovaného vydávané podľa zákona č. 475/2005 Z.z. v disciplinárnom konaní možno považovať za rozhodnutie vydané v správnom konaní podliehajúce prieskumnej právomoci správnych súdov podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Posun v judikatúre nastáva až pri rozhodnutiach vydaných podľa zákona č. 370/2013 Z.z. V takýchto veciach je potrebné postupovať už tak, ako predčasne rozhodol Krajský súd v Trnave v tejto veci, t.j. konanie zastaviť a postúpiť na ďalšie konanie krajskej prokuratúre.

Predmetnú vec je po preskúmaní splnenia podmienok na začatie konania, potrebné preskúmať v režime druhej hlavy piatej časti O.s.p.

Z uvedených dôvodov nebol splnené zákonné podmienky na zastavenie konania podľa § 250d ods. 3 O.s.p., ale povinnosťou súdu prvého stupňa bolo posúdiť podanú žalobu s ohľadom na skutkové námietky tam uvedené a preskúmať v merite veci žalobou napadnuté rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd SR podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Súd prvého stupňa vo veci opätovne rozhodne, vrátane náhrady trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.